

Přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů

K přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů od dosavadního zaměstnavatele (dosavadního subjektu odpovědnostního vztahu) na jiného zaměstnavatele může dojít pouze na základě právního předpisu, a je vyloučeno, aby nastal jen např. na základě smluvního ujednání zaměstnavatelských subjektů.

K přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů od dosavadního zaměstnavatele (dosavadního subjektu odpovědnostního vztahu) na jiného zaměstnavatele může dojít pouze na základě právního předpisu, a je vyloučeno, aby nastal jen např. na základě smluvního ujednání zaměstnavatelských subjektů.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 415/2002, ze dne 13.11.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobců A) J. B., B) M. B. a C) L. B., zastoupených advokátem, proti žalovaným 1) K. H., státní podnik v likvidaci se sídlem v Českých Budějovicích a 2) K. H. a.s., o 23.823,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Hodoníně pod sp. zn. 9 C 740/93, o dovolání žalovaného 2) proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 13. června 2001 č.j. 15 Co 186/99-88, tak, že rozsudek krajského soudu a rozsudek Okresního soudu v Hodoníně ze dne 14. prosince 1998 č.j. 9 C 740/93-66 zrušil a věc vrátil Okresnímu soudu v Hodoníně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobkyně A) se domáhala (žalobou změněnou se souhlasem soudu prvního stupně), aby byla žalovaným uložena povinnost zaplatit společně a nerozdílně žalobkyni A) částku 7.823,- Kč a jejím dětem [které se souhlasem soudu prvního stupně přistoupily do řízení jako žalobci B) a C)], každému částku 8.000,- Kč. Žalobu odůvodnila tím, že její manžel M. B., který byl zaměstnán u žalovaného 1), utrpěl dne 5.6.1991 při plnění pracovních úkolů na provozovně v B. úraz, na jehož následky téhož dne zemřel. Protože je sporné, který z žalovaných odpovídá za odškodnění pozůstalých, požadovala žalobkyně A) náhradu nákladů spojených s pohřbem ve výši 2.823,- Kč, jednorázové odškodnění pozůstalé manželky ve výši 5.000,- Kč a jednorázové odškodnění obou dětí ve výši 8.000,- Kč po obou z nich.

Okresní soud v Hodoníně rozsudkem ze dne 14.12.1998 č.j. 9 C 740/93-66 uložil žalovanému 2), aby zaplatil žalobkyni A) částku 7.823,- Kč, žalobci B) částku 8.000,- Kč a žalobkyni C) částku 8.000,- Kč „k rukám právního zástupce žalobců JUDr. J. R., advokáta“, žalobu vůči žalovanému 1) zamítl a rozhodl, že žalovaný 2) je povinen zaplatit žalobcům náklady řízení ve výši 12.855,- Kč k rukám „právního“ zástupce žalobců JUDr. J. R. a že žalovaný 1) nemá vůči žalobcům právo na náhradu nákladů řízení. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že smrtelný úraz zaměstnance žalovaného 1)

M. B., byl úrazem pracovním, který mu vznikl při výkonu práce na provozovně v B., a že proto žalobcům ve smyslu ustanovení § 197 odst. 1 a § 200 odst. 1 zák. práce náleží jednorázové odškodné v požadovaných výších a žalobkyni A) i uplatněná náhrada nákladů spojených s pohřbem. Protože z „trojstranného protokolu“ ze dne 1.5.1992 uzavřeného v rámci privatizace státního podniku K. H. mezi žalovaným 1), žalovaným 2) a F. n. m. ČR „jednoznačně“ vyplývá, že veškerá práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů přešly z žalovaného 1) na žalovaného 2), soud prvního stupně shledal subjektem povinným k uspokojení nároků žalobců žalovaného 2), kdežto vůči žalovanému 1) žalobu z důvodu nedostatku pasivní věcné legitimace zamítl.

K odvolání žalobců a žalovaného 2) Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 13.6.2001 č.j. 15 Co 186/99-88 rozsudek soudu prvního stupně změnil „jen tak“, že žalovaný 2) je povinen zaplatit žalobkyni A) částku 7.823,- Kč, žalobci B) částku 8.000,- Kč a žalobkyni C) částku 8.000,- Kč, a „jinak“ tento rozsudek potvrdil; současně rozhodl, že žalovaný 2) je povinen „nahradit“ žalobcům náklady odvolacího řízení, každému ve výši 1.914,60 Kč k rukám zástupce žalobců JUDr. J. R. a že žalovanému 1) se náhrada nákladů odvolacího řízení nepřiznává. Odvolací soud se ztotožnil jak se závěry soudu prvního stupně o důvodnosti a výši uplatněných nároků pozůstalých žalobců, tak s jeho závěry o právním nástupnictví žalovaného 2) na základě „tzv. trojstranného protokolu“ uzavřeného mezi žalovanými a F. n. m. dne 1.5.1992, neboť - jak zdůraznil - uvedený protokol obsahuje v rámci svých příloh (článek III., příloha 17) „zcela konkrétní soupis pracovních sporů, které převzala a.s. K. H. jako nabyvatel v rámci privatizace“, a jde tedy o „formálně naprosto úplné a podrobné předání právního případu“, nehledě k tomu, že přechod závazků na žalovaného 2) „znamená podstatně větší předpoklady k plnění než jsou u žalovaného 1), jež je v likvidaci a bez finančních prostředků“. K odvolacím námitkám žalovaného 2) uvedl, že ustanovení § 15 odst. 1, resp. § 17 zákona č. [92/1991](#) Sb. v tomto směru „nemohlo být podkladem pro jiný právní názor, než byl ve věci zaujat“, jelikož ustanovení § 17 „se váže k obsahu existujícího pracovněprávního vztahu, nikoli k nárokům pozůstalých“ a „nelze vyloučit takové delimitační ujednání, které de facto ponechává správu předmětných nároků té řídicí organizační složce podniku, jež byla privatizována“, a „to bez ohledu na skutečnost, že zemřelý zaměstnanec pracoval v organizační složce, jež se předmětem privatizace nestala“.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný 2) dovolání, ve kterém namítal, že soudy nesprávně právně posoudily otázku jeho pasivní legitimace v daném sporu. Vytkl soudům, že mylně zhodnotily „trojstranný protokol“ ze dne 1. 5. 1992 uzavřený mezi žalovaným 1) a F. n. m. ČR jako předávajícími na straně jedné a žalovaným 2) jako přejímajícími na straně druhé, neboť - jak dovolatel zdůraznil - v prvním článku tohoto protokolu se „jednoznačně“ uvádí, že došlo k předání a převzetí jen části majetku privatizovaného předávajícího subjektu - závodu 01 v Č. B. Jelikož zesnulý M. B. byl zaměstnancem závodu 06 B. u K., který přejímaná část majetku nezahrnovala a kde navíc v současné době „fakticky sídlí státní podnik v likvidaci K. H.“, má dovolatel zato, že k přechodu závazků z pracovního úrazu pana B. na žalovaného 2) nedošlo. Navrhl, aby odvolací soud rozsudky soudů obou stupňů zrušil a aby věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) věc projednal podle Občanského soudního řádu ve znění účinném do 31.12.2000 - dále jen „o.s.ř.“ (srov. Část dvanáctou, Hlavu I, bod 17. zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř. k němu oprávněnou osobou (účastníkem řízení), přezkoumal ve smyslu ustanovení § 242 odst. 1, 3 o.s.ř. rozsudek odvolacího soudu bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že řízení

předcházející jeho vydání je postiženo vadou uvedenou v ustanovení § 237 odst. 1 písm. g) o.s.ř. a že rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení věci

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Dovolání je přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu (s výjimkou rozsudků, kterými bylo vysloveno, že se manželství rozvádí, že je neplatné nebo že zde není), jestliže trpí vadami uvedenými v ustanovení § 237 odst. 1 o.s.ř. K vadám řízení uvedeným v ustanovení § 237 odst. 1 o.s.ř. přihlíží dovolací soud z úřední povinnosti, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3 věta druhá o.s.ř.).

Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. g) o.s.ř. dovolání je přípustné proti rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže rozhodoval vyloučený soudce nebo byl soud nesprávně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát.

Podle ustanovení § 36 věty první o.s.ř. v řízení před soudem jedná a rozhoduje senát nebo předseda senátu jako jediný soudce (samosoudce).

Podle ustanovení § 36a odst. 1 písm. a) o.s.ř. v řízení před okresním soudem ve věcech pracovních jedná a rozhoduje senát.

Podle ustanovení § 9 odst. 3 zákona č. [335/1991](#) Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, senáty okresního soudu se skládají ze soudce (předsedy senátu) a dvou přísedících.

Nárok na náhradu škody pozůstalým je nárokem odvozeným od nároku zaměstnance, jenž utrpěl pracovní úraz (srov. rozsudek býv. Nejvyššího soudu ČSR ze dne 15.7.1983 sp. zn. 6 Cz 18/83, uveřejněný pod č. 16 v Bulletinu Nejvyššího soudu ČSR, roč. 1987). Z této povahy nároku mimo jiné vyplývá, že mezi pozůstalými a zaměstnavatelem postiženého zaměstnance se jedná o pracovněprávní vztah. Řízení o žalobě, kterou se pozůstalí domáhají jednorázového odškodnění [§ 197 odst. 1 písm. d), § 200 odst. 1 zák. práce] a náhrady přiměřených nákladů spojených s pohřbem [§ 197 odst.1 písm.c) zák. práce], je tedy řízením v pracovní věci, v němž před okresním soudem jako soudem prvního stupně jedná a rozhoduje senát, složený ze soudce (předsedy senátu) a dvou přísedících.

V posuzovaném případě soud prvního stupně - jak se podává z obsahu spisu - věc projednal při jednáních, která se konala ve dnech 27.8.1996, 1.4.1997, 27.7.1998, 26.8.1998 a dne 14.12.1998, při němž došlo také k vyhlášení rozsudku. S výjimkou jednání dne 27.8.1996 a 1.4.1997, která proběhla před senátem složeným z předsedy a dvou přísedících, při dalších jednáních konaných dne 27.7.1998 a 26.8.1998 věc projednával předseda senátu JUDr. Z. B. jako jediný soudce (samosoudce), který u jednání dne 14.12.1998 jako samosoudce v této věci také rozhodl.

Z uvedeného vyplývá, že část řízení v dané věci (podstatná část dokazování a rozhodnutí) byla soudem prvního stupně provedena, ačkoliv šlo o věc pracovní, která měla být projednána a rozhodnuta v senátě, předsedou senátu JUDr. Z. B. jako jediným soudcem (samosoudcem). Přestože při projednávání a rozhodování věci byl soud prvního stupně nesprávně obsazen, odvolací soud toto pochybení způsobem vyplývajícím z ustanovení § 221 odst. 1 písm. b) a § 221 odst. 2 o.s.ř. neodstranil a zatížil tak své rozhodnutí vadou uvedenou v ustanovení § 237 odst.1 písm. g) o.s.ř. Dovolací soud k této vadě řízení přihlédl, i když nebyla uplatněna v dovolání (§ 242 odst. 3 věta druhá o.s.ř.).

S názorem odvolacího soudu, že „na základě trojstranného protokolu došlo k sukcesi ve smyslu ustanovení § 15 odst. 1 a § 17 zákona o velké privatizaci“ a že žalovaný 2) je proto v daném sporu pasivně věcně legitimován, dovolací soud nesouhlasí.

Přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů je zákoníkem práce (ve znění účinném v době uzavření „trojstranného protokolu“ mezi žalovaným 1) a F. n. m. ČR na straně jedné a žalovaným 2) na straně druhé ze dne 1.5.1992, tj. předtím, než nabyl účinnosti zákon č. [231/1992](#) Sb.) upravován v ustanoveních § 249 až 251 (ustanovení § 251 zák. práce upravuje uspokojení nároků zaměstnanců zaměstnavatele, který byl zrušen). K přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů na jiného zaměstnavatele však dochází nejen podle těchto ustanovení, ale i v dalších případech stanovených právními předpisy (srov. např. § 59 odst. 3 nebo § 480 a § 487 obch. zák., § 27a zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání ve znění pozdějších předpisů). K přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů od dosavadního zaměstnavatele (dosavadního subjektu odpovědnostního vztahu) na jiného zaměstnavatele může dojít toliko na základě právního předpisu, a je vyloučeno, aby nastal jen kupř. na základě smluvního ujednání zaměstnavatelských subjektů. Již z tohoto hlediska nemůže mít právní význam skutečnost, zda vůbec, popřípadě v jakém rozsahu, byl v „trojstranném protokolu“ uzavřeném dne 1.5.1992 mezi žalovaným 1) a F. n. m. ČR na straně jedné a žalovaným 2) na straně druhé sjednán v rámci přechodu práv a povinností na nabyvatele též přechod pracovněprávních vztahů včetně závazků z odpovědnostního vztahu vůči žalobcům (pozůstalým zemřelého zaměstnance státního podniku K. H.), neboť v tomto směru není vůli účastníků přiznávána jakákoliv relevance.

Převod majetku podle zákona č. [92/1991](#) Sb. se prováděl podle schváleného privatizačního projektu podniku nebo podle schváleného privatizačního projektu účasti státu na podnikání (srov. § 5 tohoto zákona); předmětem privatizace byl mimo jiné majetek podniku, kterým pro účely tohoto zákona je souhrn věcí a finančních prostředků, ke kterým má podnik (podnikem se tu rozumí státní podnik, státní peněžní ústav nebo jiné státní organizace) právo hospodaření nebo které jsou v jeho vlastnictví, jakož i souhrn práv, jiných majetkových hodnot a závazků podniku (srov. § 1 odst. 1 a § 2 tohoto zákona).

Privatizovaný podnik (jeho část) představuje jako organizovaný útvar nejen určitý soubor věcí, práv a jiných majetkových hodnot, které slouží k plnění jeho úkolů. Součástí tohoto souboru, (jeho části) je i osobní prvek (zaměstnanci v něm působící). V zájmu zachování této jednoty hmotných, osobních i nehmotných složek podnikání, jež jsou ve svém souhrnu předpokladem ekonomické funkčnosti podniku, zákon č. [92/1991](#) Sb. (obdobně jako ustanovení § 250 zák. práce) stanovil, že na nabyvatele přecházela rovněž práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů k zaměstnancům pracujícím v podniku nebo v jeho organizační složce, jichž se privatizace týká (srov. § 17, větu první tohoto zákona).

Z uvedeného je zřejmé, že k přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů k těm zaměstnancům pracujícím v podniku nebo v jeho organizační složce, kterých se privatizace netýkala, nebo – jako je tomu v posuzované věci - jejichž pracovněprávní vztah k privatizovanému podniku před jeho převedením (před převedením jeho části) na nabyvatele skončil a již v něm v této době nepracovali, podle ustanovení § 17 zákona č. [92/1991](#) Sb. nedocházelo.

Úvahu o přechodu povinností z odpovědnosti za škodu, která žalobcům vznikla v důsledku smrtelného úrazu M. B., nelze odvíjet úspěšně ani z ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. [92/1991](#) Sb. S vlastnickým právem k privatizovanému majetku přecházela podle tohoto ustanovení na nabyvatele i jiná práva a závazky, avšak jen ta práva a ty závazky, které souvisely s privatizovaným majetkem podniku; protože závazky z odpovědnostních vztahů, včetně závazků k náhradě škody, se mohly upínat jen k privatizovanému podniku jako celku, bez ohledu na to, ve které jeho organizační složce vznikly, nepřecházely z tohoto důvodu podle tohoto ustanovení na nabyvatele v tom případě, jestliže docházelo k privatizaci pouze části podniku (jeho organizační složky).

Jelikož v posuzovaném případě nenastala žádná ze skutečností, se kterými zákon spojuje přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů, nemohly v souvislosti s realizací privatizačního projektu dnem 1.5.1992 na žalovaného 2) přejít práva a povinnosti upínající se k dřívějšímu pracovnímu poměru M. B., který jeho smrtí zanikl, a nemohla proto ani vzniknout povinnost žalovaného 2) k náhradě škody pozůstalým žalobcům podle ustanovení § 197 zák. práce. Dospěl-li odvolací soud v dané věci k opačnému závěru, spočívá jeho rozsudek na nesprávném právním posouzení věci.

Protože rozsudek odvolacího soudu není správný, Nejvyšší soud České republiky jej podle ustanovení § 243b odst. 1 části věty za středníkem o.s.ř. zrušil. Vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i pro rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud České republiky i toto rozhodnutí a věc vrátil Okresnímu soudu v Hodoníně k dalšímu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta druhá o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní poměr \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Převedení zaměstnance na jinou práci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Plat](#)
- [Doručování](#)
- [Pracovní smlouva](#)
- [Bezpečnost a ochrana zdraví při práci](#)
- [Konzumace alkoholu na pracovišti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)